

Filozofia –wymagania edukacyjne

Wprowadzenie.

Głównym celem zajęć z filozofii jest wprowadzenie uczniów w myślenie filozoficzne na bazie filozofii starożytnej Grecji i Rzymu. Przyjęcie takiej koncepcji nauczania filozofii umożliwia uczniom zapoznanie się z jednym z najważniejszych źródeł kultury europejskiej (śródziemnomorskiej) oraz pozwala rozpoznać jej dziejowe bogactwo i historyczną tożsamość. Uczeń będzie mógł się zapoznać z wybranymi problemami z zakresu: metafizyki, filozofii przyrody, teologii, antropologii, etyki, epistemologii, estetyki i filozofii polityki.

Cele kształcenia.

- 1.Stopniowe wprowadzanie uczniów w świat filozofii.
- 2.Świadomość wpływu starożytnej filozofii greckiej na europejską kulturę późniejszych epok, a zwłaszcza na literaturę piękną, naukę i religię.
- 3.Znajomość głównych dyscyplin filozoficznych, ich problematyki i terminologii.
- 4.Dostrzeganie w poglądach wielkich filozofów starożytnych paradygmatów myślowych, które są obecne w kulturze aż do czasów dzisiejszych.
- 5.Rozwijanie krytycznego myślenia i sprawności logicznych poprzez analizę wybranych pytań i argumentów filozoficznych.
- 6.Umiejętność jasnego formułowania i rzetelnego uzasadniania własnych poglądów filozoficznych w dyskusji.
- 7.Kształtowanie postawy refleksyjnej a zarazem krytycznej wobec omawianych zagadnień dotyczących świata i człowieka jako osoby, żyjącej w określonym środowisku naturalnym, obszarze kulturowym itp.

Treści nauczania.

- 1.Wstęp do filozofii. Uczeń: zna etymologię słowa filozofia; wymienia i charakteryzuje główne jej dyscypliny (ontologia, epistemologia, etyka, estetyka); rozumie arystotelesowski podział filozofii na filozofię teoretyczną, praktyczną i poesis; docenia rolę logiki jako narzędzia nauki i filozofii; rozpoznaje istotne cechy pytań filozoficznych.
- 2.Świat w obliczu przyrody. Uczeń: rozróżnia znaczenia słowa archē; kojarzy główne idee jońskich filozofów przyrody; odróżnia empiryzm od spirytualizmu.
- 3.Filozoficzne sine qua non. Uczeń: wskazuje na wybranym przykładzie obecność starożytnej kosmologii w filozofii nowożytnej i współczesnej.

4.Ontologia. Uczeń: rozumie znaczenie filozoficznych pojęć (byt, bycie, istnienie, istota, natura, substancja, materia); rozumie ponadczasowy spór o to, czy ludzkie czynności umysłowe można wyjaśnić wyłącznie w odwołaniu do procesów fizycznych.

5.Intelektualizm etyczny. Uczeń: charakteryzuje filozofię Sokratesa na tle ruchu sofistycznego; rozumie koncepcję uprawiania filozofii poprzez autorefleksję lub samoświadomość; dyskutuje na temat problemu zła w świecie; przedstawiając tezę intelektualizmu etycznego oraz argumenty za i przeciw; wyjaśnia następujące stwierdzenia – Sokrates jako ideał mędrca, przykład pedagoga i moralny wzorzec.

6.Platonizm i neoplatonizm. Uczeń: wyjaśnia platońską teorię idei jako niematerialnych, niezmiennych i wiecznych wzorców; rekonstruuje spór między platonizmem, a nominalizmem; objaśnia platońską teorię poznania i metaforę jaskini, definiuje termin anamneza.

7.Arystotelizm. Uczeń: objaśnia teorię możliwości i aktu; rozumie koncepcję hylemorfizmu; wyjaśnia koncepcję człowieka jako jedności ciała i duszy; ilustruje na wybranych przykładach problematykę entelechii, telosu, eudajmonii oraz Absolutu; rekonstruuje stanowisko Arystotelesowskiej etyki.

8.Epikureizm i stoicyzm. Uczeń: rekonstruuje spór o kryterium moralnej oceny czynu; rozpatruje wybrane problemy etyczne na tle współczesnego sporu między utilitaryzmem a deontologizmem; podaje przykłady obecności wątków epikurejskie i stoickich w literaturze europejskiej.

9.Sceptycyzm grecki. Uczeń: wyjaśnia na wybranych przykładach, na czym polega względność spostrzeżeń; identyfikuje na wybranych przykładach regres, tropy, redukcję epoché, błędne koło oraz arbitralność w uzasadnieniu; rozważa problem, czy jest możliwe poznanie prawdy; dostrzega różnicę pomiędzy prawdopodobieństwem a zaprzeczeniem; rekonstruuje spór między dogmatyzmem a sceptycyzmem.

10.Teologia i człowiek. Uczeń: przedstawia główne starożytne koncepcje z zakresu filozofii Boga (demiurg, nieporuszony poruszyciel, rozumna natura świata, prajednia; wyjaśnia wpływ filozofii starożytnej na formowanie się teologii i filozofii chrześcijańskiej; rekonstruuje filozoficzno-duchowe poszukiwania Plotyna.

11.Początki estetyki. Uczeń: porównuje starożytne pojęcia piękna i sztuki z odpowiednimi pojęciami nowożytnymi i współczesnymi.

Wymagania edukacyjne i kryteria oceniania.

Ocena dopuszczająca.

Uczeń: przedstawia etymologię słowa filozofia; wymienia i charakteryzuje ważniejsze dyscypliny w tej dziedzinie (metafizyka, epistemologia, etyka, filozofia przyrody, antropologia filozoficzna, teologia filozoficzna, estetyka), filozofia polityki; objaśnia arystotelesowski podział filozofii; określa rolę logiki; rozróżnia znaczenia słowa archē;; zna historię idei filozofii starożytnej i antyku; uczęszcza systematycznie na zajęcia i wykazuje się zaangażowaniem.

Ocena dostateczna.

Uczeń: wskazuje na wybranym przykładzie obecność poglądów filozofów starożytnych w filozofii nowożytnej lub współczesnej; charakteryzuje filozofię Sokratesa w kontekście jego życia i postawy moralnej; objaśnia koncepcję uprawiania filozofii poprzez autorefleksję lub samoświadomość; przedstawia założenia intelektualizmu etycznego; zna i rozpoznaje systemy starożytnych szkół filozoficznych wraz z ich przedstawicielami.

Ocena dobra.

Uczeń: wyjaśnia platońską teorię idei oraz teorię poznania; definiuje termin anamnezy; zna argument przemawiający na rzecz nieśmiertelności duszy; wyjaśnia sens potoczny i sensy filozoficzne terminu idealizm; wskazuje na wybranym przykładzie na obecność platonizmu w późniejszych epokach; objaśnia teorię możliwości i aktu; wyjaśnia koncepcję człowieka jako jedności ciała i duszy (hylemorfizm); rozumie znaczenie pojęć naturalizmu i antynaturalizmu; omawia jedno z następujących zagadnień filozofii Arystotelesa -klasyczna koncepcja prawdy, entelechia, telos, eudajmonia, Absolut; rekonstruuje spór o kryterium moralnej oceny czynu: cynicy i perypatetycy; rozpatruje wybrane problemy etyczne na tle sporu między utylitaryzmem a deontologizmem.

Ocena bardzo dobra.

Uczeń: wyjaśnia na wybranych przykładach, na czym polega względność spostrzeżeń i paradoksy stoików; identyfikuje na wybranych przykładach regres, tropy, redukcję epoché, błędne koło oraz arbitralność w uzasadnieniu; rozważa problem, czy jest możliwe poznanie prawdy; dostrzega różnicę pomiędzy prawdopodobieństwem a zaprzeczeniem; rekonstruuje spór między dogmatyzmem a sceptycyzmem; rekonstruuje epistemologiczny spór między dogmatyzmem a sceptycyzmem; przedstawia główne starożytne koncepcje absolutu (demiurg, Platońska idea dobra, nieporuszony poruszyciel, prajednia); wyjaśnia wpływ filozofii starożytnej na formowanie się teologii i filozofii chrześcijańskiej.

Ocena celująca.

Uczeń: zalicza na ocenę bardzo dobrą lub dobrą wszystkie prace z bieżącego semestru; przedstawia co najmniej jeden paradoks logiczny i poddaje go analizie; wyróżnia i objaśnia wybrane pojęcia intuicji; porównuje dwie argumentacje za istnieniem Boga –argumentację św. Tomasza („pięć dróg”) z argumentacją św. Anzelmą z Canterbury z Proslogionu; wyjaśnia, czym jest neotomizm i wymienia jego głównych przedstawicieli; objaśnia sens formuły „myślę, więc jestem”; krytycznie rekonstruuje kartezjański argument na rzecz istnienia świata zewnętrznego;

Przewidywane osiągnięcia uczniów.

Znajomością podstawowych terminów filozoficznych z zakresu ontologii (byt, materia, substancja, forma itp.); znajomością podstawowych terminów filozoficznych z zakresu epistemologii (empiryzm, realizm, idealizm, itp.); znajomością podstawowych terminów filozoficznych z zakresu estetyki (piękno, odczucie, twórczość, percepcja itp.); znajomością podstawowych terminów filozoficznych z zakresu etyki (dobro, powinność moralna, odpowiedzialność, itp.); znajomością najważniejszych filozofów epoki starożytnej oraz antyku, wraz ze znajomością ich głównych poglądów; znajomością wybranych fragmentów najważniejszych tekstów filozoficznych.

Co podlega ocenie.

Aktywność na lekcji. Prawidłowe stosowanie pojęć w odpowiednim kontekście, zrozumienie i używanie właściwej terminologii. Prace domowe, przeczytanie zadanej lektury tekstu źródłowego. Umiejętność krytycznej analizy tekstów Uczeń jest zobowiązany do prowadzenia zeszytu. Brak realizacji i niewywiązywanie się z obowiązków oceniane jest oceną niedostateczną. W semestrze można zgłosić jedno nieprzygotowanie zaznaczane w dzienniku jako „kropka”, brak pracy również zaznaczane jest w dzienniku jako „kropka” (dwie „kropki” skutkują oceną niedostateczna).

Jak poprawić ocenę śródroczną/roczną?

Uczeń musi uzupełnić zaległe prace oraz uzupełnić zeszyt.